Litteratur

Beskattning av jordbruksinkomst av S. Jarnerup, B. Ager och A. Rietz. Stockholm 1954. P. A. Norstedts & Söners förlag. Pris 29 : 50.

I lagom tid till starten av årets taxeringsarbete ligger den väntade expertboken om beskattning av jordbruksinkomst på bokhandelsdisken. Författarna har förut satt sin prägel på den nyligen ändrade lagstiftningen. Ingen kan därför vara bättre lämpad att vägleda deklaranter och taxeringsfolk härom.

Boken riktar sig närmast till jordbrukarna och därför har medtagits en fyllig redogörelse för skatterättens begreppsbestämningar och allmänna grunder. Syftet är gott men leder till en viss överdrift, t. ex. då redogörelsen belastas med en upplysning om att underhåll till fånge är skattefritt och då över 200 sidor författningstext avtryckes.

Med denna uppläggning blir bokens förtjänst i första hand icke, att den lämnar konkreta svar på detaljfrågor utan att den orienterar om sammanhangen och ger läsaren den rätta bakgrunden. I många stycken har detta säkerligen varit mödosamt författarskap. Det är desto angelägnare att konstatera, att redogörelsen för så svårtillgängliga avsnitt, som gäller försäkringsfall, skogsbrukets intäkter och avdrag samt särskilt skattepåföljderna vid utarrenderingar, blivit både klargörande och koncentrerad.

Det tar givetvis sin tid att smälta det hela. Trots den försiktighet i slutsatserna som präglar boken inbjuder den, läst ur underinstansernas synvinkel, till åtminstone några motfunderingar.

Till gruppen *fasta maskiner och andra fasta inventarier* vill författarna endast hänföra sådana maskiner, som kräva och ha ”ett från grunden berett underlag”. Detta krav torde sällan om ens någonsin vara uppfyllt t. ex. beträffande en motor (s. 114). Inom jordbruket kan det av praktiska skäl vara lägligare att anpassa begreppet fasta maskiner efter rådande förhållanden och något uppmjuka den föråldrade civilrättsliga bestämningen. Möjligen lägger 1895 års lag hinder häremot. Skattemässigt är det rimligt att anse för driften avsedda maskiner, kärl eller redskap som fasta maskiner, då föremålen äro mekaniskt förbundna med byggnaden. All fast inredning lär emellertid icke kunna betecknas som inventarier. Bokens exempel — bl. a. anläggningar för belysning — är därför svårförståeligt.

Beträffande *avskrivningsprocenten* för byggnader vill det synas som om normtalet två rekommennderas som genomsnitt för hela byggnadsbeståndet, eftersom ett uttalande därom från år 1946 återges utan reservation. I därefter gjorda undersökningar av statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader — publicerade i meddelande nr 26/1953 och nr 31/1954 — redovisas emellertid med utgångspunkt från byggnadstekniska och byggnadsekonomiska synpunkter betydligt lägre normtal för byggnadernas livslängd: för bostadshus i hela landet och för ekonomibyggnader av sten i Svealand och Götaland 100 år. För ekonomibyggnader av sten i Norrland liksom för sådana av trä i Svealand och Götaland sättes livslängden till 60 år, medan slutligen livslängden för ekonomibyggnader av trä i Norrland sättes till 40 år. Det är möjligt men ingalunda

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:28

säkert, att dessa siffror av jordbruksekonomiska skäl böra revideras något för användbarhet vid taxering.

I fråga om *kontantmetoden* framhålles bl. a. att utförsäljning av svin bör hänföras till löpande försäljning. Det kan vitsordas att strängare krav än eljest brukar ställas på bevisningen, då yrkande om skattefri realisation av svin framställes. Någon gång händer det dock att sådant yrkande godtages, t. ex. vid total nedslaktning på grund av djursjukdom, R 1943 fi 977, då även likvid för smågrisar blir skattefri, samt vid total utförsäljning i samband med driftomläggning, då stambesättningen av galtar och modersuggor blir skattefri, R 1945 fi 759.

För avdragsgill ersättningsanskaffning kräves i allmänhet att utbyte hänför sig till jämförbara inventarier. Förvärv av en andelsrätt i ett enkelt bolag har enligt praxis icke befunnits vara ekvivalent. I praktiken händer det nog ofta att jordbrukare äger en andel i visst inventarium utan att fördenskull något bolagsförhållande med meddelägare uppstått. En dylik andelsrätt anses vara avdragsgillt utbytesobjekt, R 20/1 1954.

Stor tvekan råder i hästägarekretsar i anledning av ett färskt utslag, R den 11 december 1953, då ett statligt penningpris för uppfödning av varmblodiga hästar förklarades vara skattefritt. I boken uttalas den hittills gängse uppfattningen, att statliga driftbidrag äro skattepliktiga.

I avsnittet om *bokföringsmetoden* citeras att för lösa maskininventarier kan en högre avskrivningsprocent än 10 tillämpas framför allt å större egendomar och där gemensam maskinanvändning förekommer. I anslutning härtill men på nytt stycke tillägges, att särskild avskrivningsplan bör lämnas rörande bil, traktor och skördetröska. Man bör icke läsa detta uttalande så att högre avskrivningsprocent alltid beviljas för traktor, skördetröska etc. I regel sker detta i fråga om s. k. maskinstationer (rörelse) samt då maskinens arbetstimmar är mycket stort. Beträffande lastbilar, gödselredskap och experimentmaskiner är det däremot troligt att högre avskrivning enligt särskild plan mera allmänt skall godkännas.

Om jordbrukaren åsidosätter att föra föreskrivna räkenskaper, bör enligt boken skönsmässig taxering åsättas utan att en återgång till kontantmetoden skett. Uttalandet förvånar så till vida att meningen ej lär vara att en jordbrukare, som åsidosätter sin skyldighet beträffande räkenskaperna, skall år efter åt taxeras skönsmässigt för brutet räkenskapsår. Underkännes räkenskaperna helt som underlag för taxering, ligger det nära till hands att utgå från att den skattskyldige upphört att föra räkenskaper. Då bör också rätten att bliva taxerad efter bokföringsmässiga grunder ha förfallit (Taxeringsintendenten E. Johanssons PM med förslag till bestämmelser avseende skatterättslig reglering vid övergång från bokföringsmässig till kontantmässig redovisning av inkomst i jordbruksfastighet, sid. 6). Beträffande sådana rörelseidkare, som äro bokföringsskyldiga, har motsvarande fråga mig veterligen icke varit på sin spets. Frestelsen att skönstaxera en jordbrukare i dylikt fall för kalenderår torde vara större med hänsyn till att taxeringsnämnden har tillgång till åtskilliga kontrolluppgifter per kalenderår.

Förgäves letar man tyvärr efter råd och anvisningar huru sådana skattemässigt avdragsgilla skulder, som ej äro varuskulder, t. ex. omkostnadsskulder och inventareskulder, rätteligen skola behandlas i rä-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:28

kenskaper och deklaration. Länsrevisor Rehnös uttalanden i denna tidskrift för 1954 sid. 12 står ännu oemotsagda. Frågan är mycket viktig och berör praktiskt taget alla jordbrukare, som för räkenskaper.

Den goda överblick som boken skänker blir säkerligen till nytta även på andra områden än vid lagtolkning. Motionärer i riksdagen, taxeringsnämndsordförande, m. fl. har fått en god uppslagsbok. Delvis är bakgrunden och svaren så livfullt sammanfogade, att läsningen blir riktigt spännande. Trots alla förenklingar av taxeringen, som förebådas, lär väl jordbrukstaxeringen stå sig längst. Man vågar därför förutspå, att vad boken nu ger icke snart skall behöva glömmas.

C. A. N.

Nils Västhagen: De fria avskrivningarna 1938—1951. Första delen. Industrien. Företagsekonomiska Forskningsinstitutet i Handelshögskolan i Stockholm. Meddelande nr 49. Gleerup 1953. Pris 10 kronor.

Den under senare år allt livligare diskussionen om den fria avskrivningsrättens vara eller icke vara har ofta haft inslag av starkt subjektivt färgade synpunkter och det sakliga underlaget har tyvärr i stort sett saknats även för den som försökt att icke låta sig förvillas av att frågan blivit politisk. T. f. professorn Västhagen vid Handelshögskolan i Stockholm har emellertid genom sin undersökning skapat förutsättning för ett sakligare meningsutbyte.

Undersökningen är ett försök att bedöma den fria avskrivningsrättens verkningar med avseende på företagens investeringar, och boken innehåller även en diskussion av avskrivningens allmänna funktioner och begreppet fri avskrivningsrätt. 125 aktiebolag inom våra största industribranscher (mekaniska verkstäder, skeppsvarv, skogsindustri och textilindustri) ha undersökts och materialet är sålunda mycket representativt.

Boken rekommenderas varmt till alla som vill söka förstå innebörden av den fria avskrivningsrätten och bilda sig en mening om hur detta mycket viktiga problem bör lösas för framtiden.

D. H.

Skatte- och taxeringsförfattningarna. Supplement I.

Den genom Kungl. Finansdepartementets försorg utgivna samlingen av skatte- och taxeringsförfattningar, vars senaste upplaga utkom år 1953, har nu kompletterats med ett supplement innehållande lagändringar vidtagna under föregående år.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:28